

השבוע בגליון

- ♦ איסור חמץ אחד - שתי הגדרות שונות
- ♦ החרב השמורה ללא מגע יד אדם
- ♦ דינם של כלי מתכות
- ♦ מדוע אין מוציאים מהבית את כל הסירים והתנורים?

דבר העורך

הלילה רק התחיל

אותו לילה עמדו בפניו שתי ברירות: לפחד, או לרעוד מפחד. בלית ברירה הוא ביצע את שתיהן על הצד היותר טוב.

הלילה רק התחיל, ולא היה לו כל מושג כיצד יסתיים. אי שם, על גבול רוסיה פולין, התפתח מסחר לילי ער בין יושבי העיירות משני צידי הגבול. הרעב, המלחמות, המחלות והעוני, לא הותירו ברירות רבות בפני האנשים שנאלצו לעבור על חוקי מדינותיהם כדי להביא טרף לביתם.

ברוסיה, כמו ברוסיה, יש מקום נרחב לכל דבר. היער העבות שבמרכזו עבר הגבול בין שתי המדינות, השתרע על פני שטח עצום. מבריו הגבול היו מתאמים ביניהם את ההברחות באמצעות שליחי-סתר ומכתבים חשאיים. יוצאים לדרך עם שקיעת החמה, נפגשים באמצע היער בחצות-ליל עם המברח שהגיע מן העיירה שמעבר לגבול, ומסתלקים כלעומת שבאו. עד אור הבוקר היו השניים במיטותיהם כמו לא היה דבר.

לא הכל הסכימו למלאכה זו. הפחד שימש בה גורם משמעותי ביותר. שוטרי הסיוור שהופקדו על מניעת ההברחות ביער, התפרסמו באכזריותם ובשיטות פעולה נודעות לשמצה, ולמען האמת, פינחס יוסף, "ר' פינקס" כפי שכונה בחיבה, לא האמין כי יבוא יום בו ייאלץ ליטול חלק בהברחת סחורות במעבה היער, אך מה שלא עשה השכל עשתה הבטן.

פינסק לא נודע מעולם כאיש גיבור חיל. גופו הצנום ופניו התמימות לא הותירו מקום לדמיון. מאז למד להלך כשראשו כלפי מעלה ורגליו כלפי מטה, היו ידיו שמוטות לצידיו דרך קבע, ראשו סוקר בעצלתיים את סביבותיו, ורגליו מתנהלות בשעמום-מה בעקבות גופו. פינסק.

דף יא/ב אוכלין כל ארבע

איסור חמץ אחד - שתי הגדרות שונות

איסור חמץ חל כבר בערב פסח. מדין תורה, החל מחצות היום של ערב פסח, דהיינו: תחילת השעה השביעית, אסור לאכול חמץ וליהנות ממנו [כך להלכה, ועיין לקמן, כח/ב, שנחלקו תנאים בדבר]. חכמים חששו שמא אנשים יטעו בשעות היום, ולפיכך הקדימו את חלות איסור החמץ. ההלכה כדעת רבי יהודה הסובר: "אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש". כלומר, בשעה הרביעית של היום מותר לאכול את החמץ. החל מן השעה החמישית, אין אוכלים את החמץ אך עדיין הוא מותר בהנאה ולפיכך אין שורפים אותו, ובתחילת השעה השישית - שורפים [ראה במשנתנו מחלוקת תנאים].

השעה החמישית והשעה השישית, זהות, איפוא, בכך שבשתיהן שורר איסור אכילה. ברם, המעיין בלשונו של הרמב"ם נוכח לדעת, כי לא הרי איסור האכילה של השעה החמישית, כאיסור האכילה של השעה השישית.

הנה, כתב הרמב"ם (הל' חמץ ומצה, פרק א', הלכה י'): "הא למדת שמותר לאכול חמץ ביום ארבעה עשר עד סוף שעה רביעית, ואין אוכלין בשעה חמישית אבל נהנין בו, והאוכל בשעה ששית מכין אותו מכת מרדות, והאוכל מתחילת שעה שביעית לוקה". האוכל בשעה שביעית לוקה - נחא, הרי עובר הוא על איסור תורה. אך מה מקור החילוק שהתווה הרמב"ם בין איסור האכילה בשעה החמישית לבין איסור האכילה בשעה השישית?! שניהם נתקנו על ידי חכמים, ובכל זאת, העובר ואוכל חמץ בשעה החמישית אינו לוקה מכת מרדות, לעומת האוכל חמץ בשעה השישית. מדוע?

הגאון רבי יצחק זאב הלוי סולובייצ'יק זצ"ל מבריסק (חידושי מרן ר"ז הלוי הל' חמץ ומצה), עומד על הדברים, והוא מבאר אותם באופן נפלא, כלהלן.

זעילוי נשמת

הר"ר **משה מנחם חסדיאל** ז"ל

ב"ר חיים שלמה ז"ל

נלב"ע כ"ו בתמוז תשמ"ד

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו ידידו הר"ר **שואל חסדיאל** ומשפחתו שיחיו ב"ב

זעילוי נשמת

מרת **שרה חיה שמלצר** ע"ה

ב"ר חיים ז"ל

נלב"ע כ"א בתמוז תש"ע

תנצב"ה

הונצחה ע"י ידידו משפחת **שטמברגר** שיחיו

זעילוי נשמת

הר"ר **חיים הלוי קליין** ז"ל

ב"ר אליעזר ז"ל - אנטוורפן

נלב"ע כ"ד בתמוז תשנ"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **שלמה זבולון בן דוד** ז"ל ב"ר יעקב צבי ובת שבע ז"ל

נלב"ע כ"ב בתמוז תשנ"ו **תנצב"ה**

הונצח ע"י המשפחה שיחיו - ירושלים

נר ה' נשמת אדם

הבה נקרא שוב את משנתנו: "אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחילת שש". מה ביאור המילים "ותולין כל חמש". רש"י מפרש כפשוטם של דברים, שבשעה חמישית מותר ליהנות מן החמץ, שאינו אסור אלא באכילה אך לא בהנאה. הרמב"ם מסביר, כי המשנה מתכוונת להורות בכך גם את דינם של לחמי תודה [לחמים הבאים עם קרבן תודה], שלעולם אסורים בכל הנאה פרט לאכילה. עליהם קבעה המשנה, כי אף על פי שבשעה החמישית, עם חלות איסור אכילה מדרבנן, אין בהם כל שימוש, שהרי עתה הם אסורים אף באכילה, מכל מקום אין היתר לשרפם.

מכאן למד הרמב"ם על ההבדל המהותי בין איסור אכילת חמץ בשעה החמישית לבין איסור זה בשעה השישית.

יש איסורים שקבעו חכמים שעל האדם להתרחק מדבר מסוים, אף על פי שחפץ זה אינו אסור בעצמותו. פעמים שחכמים קבעו כי החפץ עצמו נאסר. זהו החילוק המפורסם בין "גברא" ל"חפצא", בין איסור המוטל על האדם, לבין איסור המוטל על החפץ.

מעתה, משנתנו היא המקור לחילוק בין האיסורים, שהרי היא הקובעת שאין שורפים את לחמי התודה בשעה החמישית, וסיבה אחת בלבד יכולה להיות לכך - שהחמץ אינו אסור באיסור חפצא, וממילא אסור עדיין לשרוף אותו. כלומר, מניעת האדם לאכול קדשים, אינה מהווה היתר לשרפם. בהגיע השעה השישית, סיבת איסור האכילה נעוצה בלחם עצמו, או אז מותר לשרפם, כפי ששורפים קדשים טמאים.

ברור, איפוא, מדוע העובר על האיסור בשעה החמישית אינו לוקה מכת מרדות, והעובר על האיסור בשעה השישית לוקה מכת מרדות, לפי שמכת מרדות חייבו חכמים רק באיסורים כדוגמת איסור התורה, שאסרה את החמץ עצמו, והואיל ורק בשעה השישית אסרו חכמים את החמץ באיסור "חפצא", כאיסור התורה, האוכל בשעה השישית בלבד לוקה מכת מרדות (וע"ש מה שהוסיף לדייק מלשון הרמב"ם. ועיין מגיד משנה הל' שבת פרק א' הל' ג', שחיוב מכת מרדות הוא על איסור דרבנן שיש לו עיקר מהתורה. ועיין מה שהרחיב בעניין זה הפרי מגדים בפתיחה הכוללת ח"א אות כ"ד-כ"ה ובשושנת העמקים כלל ט').

דף יד/ב חרב הרי הוא כחלל

החרב השמורה ללא מגע יד אדם

לומדי הדף היומי שקועים ראשם ורובם בהלכות טומאה, הנידונות בהרחבה בסוגיית רבי חנינא סגן הכהנים, אשר ניטעה בתחילת מסכת פסחים, על ידי רבינא ורב אשי מסדרי התלמוד הבבלי. לרגל סוגיות אלו, נקדיש את מאמרנו זה לבחינת אחד הדיונים המרתקים בדיני טומאה, שבמרכזו חידוש נשגב ונורא של הרש"ש.

נפתח בגמרתנו.

כידוע, קיימות דרגות אחדות בטומאה, לא כל הטומאות שוות בדרגתן. אדם מת מוגדר "אבי אבות הטומאה". הנוגע בו מוגדר "אב הטומאה", ואינו נטהר אלא לאחר שהזו עליו מי אפר פרה אדומה ביום השלישי לטומאתו וביום השביעי. אחר כך עליו לטבול במקווה טהרה. הנוגע ב"אב הטומאה" הרי הוא "ראשון לטומאה" [שרשאי לטבול לטהרות באותו יום ונטהר עם ערב ובעודו טמא אינו מטמא אדם הנוגע בו אלא אוכלים ומשקים. אוכלים ומשקים שבאו במגע ב"ראשון לטומאה", הרי הם "שני לטומאה". ואילו דרגות הטומאה שאחריהן, "שלישי לטומאה" ו"רביעי לטומאה", אינן נוהגות במאכלי חולין, אלא בתרומה ובקדשי המקדש, בהם נוהג "שלישי לטומאה", ובקרבנות, בהם נוהגת דרגת "רביעי לטומאה"].

דינם של כלי מתכות: מעמד מיוחד הקנתה התורה לחרב ולכל כלי מתכת [לדעת ראשונים אחדים, כל כלי הראוי לקבלת טומאה, למעט כלי חרס]: כלי מתכת הנוגע במת, אינו נטמא בדרגה הפחותה הימנו - "אב הטומאה", אלא הוא עצמו הופך ל"אבי אבות הטומאה" כמת עצמו! כמו כן, כלי מתכת הנוגע ב"אב הטומאה" הופך בעצמו ל"אב הטומאה" (ראה רמב"ם, הלכות טומאת מת, פרק ה' הלכה ב', וכן דעת רוב רובם של הראשונים, ועיין ר"ש, אהלות, פ"א, משנה א').

כאשר נתבונן בדברים נמצא, כי מי שבביתו כלי מתכת טמא, זקוק לשמור עליו מכל משמר, לבל יגע בו איש, ואף בעת הטבלתו לטהרה אסור לו לגעת בו! מדוע?

עתה הפך למברית.

הרעיון הגיע דווקא מילדיו. הקטנים. הללו היו היחידים שהאמינו כי "אבא שלנו חזק". הם שהו בחצר הבקתה בעת שנשמע קולו המייבב של אביהם, מבקש לדחות את פרעון החוב לפלוגי, להדוף נושה אלמוני, ומנסה לארגן פרוטה עבור ארוחת הצהרים. "אבא, למה אתה לא מברח סחורות כמו...".

אחרי לילות טרופים, בהם חרד על יצועו בסיוטים נוראים שהתרגשו עליו כל אימת ששמורות עיניו נעצמו, החליט כי אם כבר לפתוהו הפחד והאימה, לכל הפחות אכן יבריה ויביא מעט פרנסה לביתו. **את** המכה בפטיש נתנה דווקא רעייתו, חששנית, ספקנית ופחדנית בפני עצמה: "אם לא תלך אתה, אני אלך".

הוא הלך.

שק ביוני נצטר בידיו האמונות של ידיד המשפחה העוסק בהברחות זה שנים. "אתה הולך ישר! שומע פונס? בלי חכמות. לא ימינה ולא שמאלה, אתה לא רואה כלום. יש שוטר, אין שוטר. אתה הולך ישר".

הוא הלך ישר.

חרמש לבנבנן שלח חיור מתוק אל הלילה הקרב ובא. לפני דקות אחדות נפרד פינסף בהתרגשות מבני ביתו. "לך כבר, נוף בו ידיד המשפחה. אתה נפרד כמו שכיב-מרע. רק וידי עוד לא אמרת". עתה הוא פוסע אל הבלתי נודע, ונזכר בבעתה, כי מעולם לא חצה את היער. "לך ישר". אבל לאן?

הוא המשיך ללכת.

איוושה קלה נשמעה מאחוריו. "לך ישר" ציווה מוחו על גופו הקפוא. הוא לא התאפק, הסתובב לאחור בחשט, וזיהה קצה זנב של חולדה שנמלטה על נפשה מפחד. הוא גיחך לעצמו בהקלה, על כי לפחות היא מפחדת ממנו, ובעודו מחזיר את מבטו לפנים, הבחין בשוטר הניצב סמוך לעץ עבות ומביט נכחו.

הוא כל כך נבעת ממחשבה על הפחד העומד לאפוף אותו, שגדול היה פחדו מפחדו, מפחדו מן השוטר. הן כך והן כך, הוא ציית לפקודת מוחו "לך ישר". כבהמה הצועדת אל בית המטבחיים, הוא פסע היישר לכיוון השוטר. "לך ישר". הלה עמד זקוף, הדר מדיו מקרין על ארשת פניו ועיניו אינן זעות ואינן נעות.

פינסף הביט באימה בידיו האומיות העומדות ללפות אותו ו... מאום לא התרחש. הוא עבר על פני השוטר.

תקווה החלה להתגנב אל ליבו. חרש חרש המשיך לפסוע ופליאה אחזתה, השיכור הוא השוטר הלה, או שמא אחזו השיתוק? לאחר חמישים צעדים ההין להביט לאחור, ועל חורבות תקוותו התגבה הר של פחד וחלחלה. השוטר צעד בלאט מאחוריו.

וילכו השניים, פינסף בראש והשוטר אחריה. הירח המשיך לטייל בעקבותיהם. מן המחשבות שהתרוצצו במוחו של פינסף בזה הליל, ניתן לגדוש ספר עב-כרס בסיפורים מרתקים, חציים מדכאים ואומללים, וחציים עמוסי חזוה ובידיחות הדעת. לרגעים דימה פינסף כי הלה מברח אף הוא, שהתחפש לשוטר, ואינו יודע את דרכו במעבה היער... לפיכך הוא הולך אחריה. כמעט שפרץ בצחוק אלמלא נזכר בחרב הנוצצת התלוייה לצידו של הפוסע אחריה, או אז, נעשה בשרו חידודין חידודין כעומד בפני גליוטינה שאין ידוע זמנה, אימתי תמלא את תפקידה.

המסע עמד לפני תומו.

פינסף הבחין בנקודת הסימון שסוכמה מראש. עוד דקה יניח את השק, יסתובב לאחור, ויחזור לביתו על מנת שלא לשוב אל היער לעולם! היתה זו הבטחה חד משמעית שהבטיח לעצמו חזר ושנה במהלך השעות האחרונות, וממנה לא יסור. גם זאת הבטיח לעצמו.

בתחושת הקלה החל לשחרר את השק מכתפו, אך זו התחלפה בחלחלה עם מגעו המצמיט של השוטר בכתפו השנייה. "אל תזוז". הוא נתפס.

אותה שעה תקפה את פינסף רוח קרב. גבורה ועוז נמסכו בעצמותיו, אומץ ונחישות זרמו בדמו, ובקול אדירים צעק על השוטר: "רשע! רשע מרושע! למה לא עצרת אותי בתחילת הדרך! מדוע נתת לי לרעוד כל הלילה?!" קול גדול ולא יסף.

★ ★ ★

זעקתו הנואשת של האומלל הגיעה עד אזניו של המגיד הנודע של העיירה ראדין, "רבי בנימין המגיד מראדין", אשר עמד בפני קהל עדתו ודרש בקולו המתנגן ומעורר הלבבות: "יהודים, יהודים, יהודים, יהודים. הרי יום יבוא וכל אחד יכיר בחובתו של כל יהודי ללכת בדרך הישר, לקיים את ציווי הבורא ולקבוע עיתים לתורה. בשלב מסויים של החיים אנשים נוטים להביט אל עצמם ולשאול: "מה אני? מהי מהותי?". הם מבחינים, כי כל מעשי החולין שפעלו אינם חלק מן האישיות שלהם, כי אם הדברים הרוחניים שהצליחו ללקט במהלך חייהם, הם הם אשר גיבשו את אישיותם והעניקו לה את צביונה.

◀

זעילוי נשמת

רון סיני ז"ל

בן יבדלחט"א גדעון בנימין איתמר הי"ו

נלב"ע כ"ה בתמוז תשמ"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **דבורה וידבסקי** ע"ה

ב"ר אברהם וסרצוג ז"ל נלב"ע כ"ג בתמוז תש"ס

תנצב"ה

הונצחה ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הילד **אליעזר וידר** ז"ל

בן יבדלחט"א הר"ר דב שיח' נלב"ע כ"ז בתמוז תשמ"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י הוריו ידידינו
הר"ר **דב וזוג** מרת **מלכה וידר** שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **חנה שרה גלדצהלר** ע"ה

ב"ר נפתלי שמואל ז"ל נלב"ע כ"ג בתמוז תשכ"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה ידידנו
ר' לויאן גלדצהלר ומשפ' שיחיו

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **נחמן שבתי גלינסקי** זצ"ל
בהרה"ג ר' יעקב יצחק שליט"א
נלב"ע כ"ו בתמוז תשנ"ט

והר"ר **אליעזר הכהן זילברברג** זצ"ל
ב"ר יעקב משה זצ"ל **תנצב"ה**

לעילוי נשמת

הר"ר **יצחק אריה קוזול** ז"ל
ב"ר דב הכהן ז"ל נלב"ע כ"ד בתמוז תשס"א
ולע"נ הרה"ח ר' **יהודה פרנקל** ז"ל
ב"ר יצחק ז"ל נלב"ע כ"ז בתמוז **תנצב"ה**
הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

ובכן, הבה נתמקד לצורך הדוגמא בחרב שנגעה במת והפכה ל"אבי אבות הטומאה". הנה, מוטלת החרב על מקומה, נניח ארבעה ימים אחר שנטמאה. בעליה ממתין בדריכות שיחלפו שבעת הימים הנדרשים, עד שאפשר יהיה לטהרה. כעת, נכנס אל הבית אדם טהור ונוגע בחרב! מה דינו? הוא הפך ל"אב הטומאה", ומעתה עליו לספור שבעה ימים לטהרתו, להזות מי פרה אדומה ולטבול ביום השביעי. ברם, שימו לב! הוא גם גרם לכך שאי אפשר לטבול את החרב בעוד שלשה ימים, אלא יש למנות לה שוב שבעה ימים, שכן, בעת נגיעתו בחרב הוא נטמא ובאותה נגיעה הוא מעביר את טומאתו החדשה אל החרב... מדוע תהא היא שונה מחרב טהורה שנגע בה "אב הטומאה"?

אכן, השיטה הרווחת היא, כי יש לשמור על החרב, לכל יגע בה איש, ואף בעת הטבלתה, על המטבילה לאחוז בה באמצעות דבר שיחצוץ בינו לבניה, שאם יגע בחרב עצמה, נמצא הוא טמא ומיד מטמא את החרב שנית.

עתה נתוודע לחידושו הנשגב של הרש"ש.

הרש"ש טוען, כי לכשנגע אדם בחרב זו, הוא מקבל את מעמדה כאילו הוא עצמו החרב. מאי משמע? אם החרב בה נגע נטמאה ארבעה ימים לפני כן, אין הוא צריך למנות שבעה ימים לטומאתו, אלא גם הוא כמי שנטמא לפני ארבעה ימים!!! אלמלא חידוש זה היינו אומרים, כי מן הרגע בו נגע בחרב, עליו למנות שבעה ימים; ביום השלישי יהא זכאי להזאה ראשונה ממי אפר פרה אדומה וביום השביעי להזאה נוספת. ברם, לפי חידושו של הרש"ש, הוא מדלג על ארבעה ימים, לפי שדינו כדין החרב...

חידושו לא התקבל על דעת יתר האחרונים (עיין מקדש דוד, סימן מ"ט, אות ו', וע"ש שמאידך כתב הוכחה לחידוש הרש"ש, ועיין קהילות יעקב, טהרות, סימן י"ח, שדן בנושא ודחה הוכחתו), אשר הוכיחו מן הגמרא שלא כדבריו, אך טעמו הנפלא של חידושו מרווה את בתי המדרשות זה שנים רבות (עיין בספר טעם ודעת להגר"י פשוט שליט"א על הרמב"ם, שם, בביאורי הלכה ד"ה כלים).

מאמר על משנה מסדר זרעים הנלמדת עם הדף היומי

משנה, שביעית, פרק ט', משנה ה'

מדוע אין מוציאים מהבית את כל הסירים והתנורים?

הסבלים היו מחוזרים והמחירים עלו בהתאם לכך. עקרות הבית לא נתנו שינה לעיניהן, וכל בני המשפחה גויסו לעזור במשימה הבלתי-נגמרת: הוצאת כל כלי המטבח לרחוב. סכומים, קערות, סירים, קדרות, אפילו התנור וכירי הגז הוצאו אחר כבוד אל הרחוב. מחזה זה היה אמור להישנות בשנת השמיטה ובשנה שלאחריה אחת לכמה שבועות!

במאמר זה נברר מדוע איננו עושים כן.

הפרק התשיעי של מסכת שביעית עוסק בהרחבה בדיני ביעור פירות שביעית.

כל פירות השביעית הם הפקר, ורשאי כל אדם ללקטם. כל עוד יש פירות הגדלים בשדה, מותר לשמור מהם בבית; החל מן העת שבה הם כלו מן השדה, יש לבערם מן הבית. לכל סוג פרי - זמן ביעור משלו, בהתאם לזמן שבו הוא כלה מן השדה. הלכה זו נדרשת (פסחים, נב/ב) מן הפסוק העוסק בגידולי השביעית: **וְלִבְהִמְתָּךְ וְלִחְיָה אֲשֶׁר בְּאַרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָהּ לְאָכֹל** (ויקרא, כה/ז) - כל עוד הגידול מצוי לאכילה לחיות שבשדה, כלומר, שעדיין הוא בשדה - אפשר לשמרו בבית. ברם, מעת שכלה מן השדה חובה לבערו.

פירות שעבר זמן ביעורם ולא ביעורם, אסורים באכילה.

כיצד מבערים? יש אומרים בשריפה, ויש אומרים, וכך ננקט להלכה - שדי בהפקרה; על בעל הפירות להוציאם מביתו לפני הגיע מועד הביעור **ולהפקירם**. לאחר מכן רשאי לזכות בהם כל מי שירצה, כולל המפקיר עצמו.

ומכאן לשאלה הנוגעת לכל מטבח ולכל סיר בארץ ישראל, שאלה שבבסיסה עומדת פסיקה כי גם תערובת מאכלי חולין ומאכלי שביעית חייבת בביעור, ושחובת ביעור מתייחסת גם ל"טעם

כעיקר" - טעם של המאכל (ראה חזון איש, שביעית, י"א, ג'. דיון זה תחילתו במחלוקת תנאים, וראה בהרחבה בקהלות יעקב המצויין להלן, שביאר דעות הראשונים בהלכה זו).

בכל מטבח בארץ ישראל, בשנה השביעית ולאחריה, מבשלים מאכלים הקדושים בקדושת שביעית, וכידוע טעם המאכלים נבלע בתוך הסירים והקדרות. מסיבה זו אנו מפרידים בין כלים החלביים לכלים בשרים, ובין כלי ימות השנה לכלי פסח, לפי שטעם המאכלים שהתבשלו בהם, נבלע בתוכם.

מעתה, האם חובה לבצע ביעור לטעם המאכלים הבלוע בסירים, בקדרות, ובכל הכלים שהיו בתוכם מאכלי שביעית רותחים? אילו היינו צריכים לעשות כן, היה כל אדם צריך להוציא מביתו את כל כלי המטבח במועד הביעור של כל פרי וירק ולהפקיר את הטעם הבלוע בהם. מושבות שומרי התורה והמצוות היו כמרקחה כל כמה שבועות, בהגיע מועד ביעור כל פרי או ירק. לחילופין היה אפשר להגעיל את כל הכלים, אך דומה כי גם חלופה זו לא היתה מתקבלת בהקלה. ומי שהיה שוכח להפקיר את כליו היה חייב להגעילם, כדין כלים שבלעו טעם איסור.

בפועל לא ראינו ולא שמענו כזאת מעולם, מדוע?

הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל (קהלות יעקב, שביעית, סימן כ"ג, אות ג') מנמק זאת באופן נפלא: בתלמוד ירושלמי על משנתנו מבואר, כי מאכל שהתחילו לאכול ממנו לפני מועד הביעור אינו חייב בביעור. כגון: תפוח שאכלו ממנו חתיכה, גם לאחר שהגיע מועד הביעור אין צורך לבערו, וכך פסק הרמב"ם (הלכות שמיטה ויובל, פרק ז', הלכה ו'). מעתה, הואיל ומאכלי השביעית שבשלו בכלים כבר נאכלו, הטעם שנותר בלוע בהם מותר באכילה, שהרי הוא שארית של מאכל שכבר נאכל, ואינו חייב בביעור.

אכן, אם לא הספיקו לאכול מן המאכל בהגיע מועד הביעור, יש להפקירו. אם לא הפקירוהו בהגיע מועד הביעור, הרי לפנינו כלי שבלוע בו טעם איסור, ויש לנהוג בו כבכל כלי שנבלע בו טעם איסור, שיש להגעילו. ברם, במה דברים אמורים, כשהמאכל נתבשל בתוך עשרים וארבע השעות האחרונות לפני מועד הביעור, כי אם הוא נתבשל לפני כן הרי הוא טעם פגום שאינו מחייב הגעלה (ראה קה"י שם, ומנחת שלמה, ח"א, סימן נ"א, אות י"ט).

למה לחכות לרגע האחרון?! שאל המגיד רבי בנימין. **למה?!**

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק.
פסק: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

**ניתן להשיג את הספר המבוקש
אנא עבדא**

אנא עבדא

הרב יוסף קארו
הרב יוסף קארו
הרב יוסף קארו

**פרקי חיים מאלפים של התעלות
בתורה, בעבודה ובגמילות חסדים.**

להזמנת הספר: 1700-500-151

**לראשונה:
מסכת פסחים
עם משניות שביעית-תרומות
מבוארות**

הדפסה מיוחדת של דפוס הגאון
עם אחריות מאורות עיניים

• מאורות והלכה
• ביאור על משניות שביעית-תרומות

להזמנת הגמרא: 1700-500-151

**מיד מוצאים
מיד מבינים
מיד יודעים תשובה כהלכה**

ספר מאורות ההלכה
נחן תשובה מיידית
לכל שאלה הלכתית
מיד תתחברו אליו

**יצא לאור
חלקב'**

מפתח עיניים מפורט
סיכום של סמרי ההלכה
ניסוח ברור וקולח
אלפי מדרשים מחלקא'

להזמנת הספר: 1700-500-151